

Sociální deviace

Sociální deviaci chápeme jako odchylku od společenské normy nebo skupiny norem.

Protiprávní chování

Pojem užší než sociální deviace – vztahuje se k jednání, které je v rozporu s právní normou.

Rozlišujeme:

- **úmyslné chování,**
- **chování nedbalostní.**

Úmyslné chování představuje pro společnost největší nebezpečí a je možné ho rozdělit na:

- **chování orientované na vnější prostředí,**
- **chování orientované k jednotlivci (subjektu).**

Sociálně psychologické pojetí normality, sociální deviace a protiprávní chování

Normalita - (z lat. normalis, pravidelný), v sociologii vystupuje především jako stav, kdy jednotlivci, skupiny či celá společnost přiměřeně respektují ustavené systémy hodnot a norem.

Normalita tedy úzce souvisí s normou. **Sociální normy** regulují chování a usnadňují interakci mezi lidmi tím, že vnášejí do vzájemného styku pravidelnost a umožňují předvídat chování.

Normalitu lze chápat v užším smyslu jako pouhou absenci úchylnosti, či v širším smyslu jako výraz **optimálního stavu organismu** či systému.

Normalitu je možno vymežit podle:

- normy ideální,
- normy statistické,
- funkcionální normy,
- subjektivní normy pozorovatele.

Teorie sociální deviace, sociální anomie

Rozlišujeme několik tzv. "čistých" typů teorií, které vycházejí buď z analýzy aktéra nebo situace:

- Teorie kladoucí důraz na aktéra;
- Situační teorie;
- Teorie konjunktivní.

Podle obvykle užívaného třídění můžeme dále vydělit **tři základní teoretické proudy:**

- biologický,
- psychologický,
- sociologický.

Mezi základní sociologické přístupy patří:

- Strukturálně funkcionální teorie deviace;
- Konfliktní teorie deviace;
- Interpretativní teorie deviace.

Anomie

Pojem anomie (řec. nomos tj. zákon) znamená rozklad vládnoucích morálních hodnot a norem, které jedinec pocítuje jako demoralizaci a dezorganizaci.

Za **anomickou** pokládáme tu společnost, které chybí normalita (normalita je protikladem anomie) buď ve smyslu:

- statistickém (velký počet jejích členů překračuje platné normy),
- funkčním (normy působí kontraproduktivně),
- normativním (normy společnosti nejsou v souladu s našimi vlastními normami).

Je možné rozlišit tři různé, ale i vzájemně spojené výrazy:

1. **Anomie jako dezorganizace osobnosti.**
2. **Anomie jako sociální situace** (normy jsou v rozporu).
3. **Anomie jako sociální situace bez norem.**